

Одеська обласна організація

Інформаційний бюлетень

№ 35

Вересень 2023 р.

Хвороба у відпустці: що треба знати

Хвороба у відпустці: що треба знати

Оплата праці Лікарняний і різні види відпусток

Хвороба у відпустці доволі поширена і не нова ситуація. Якщо вона застала працівника у щорічній відпустці, то лікарняний підлягає оплаті в загальному порядку, а щорічна відпустка — продовженню або перенесенню на інший період на кількість календарних днів, протягом яких працівник був непрацездатний і які збіглися з відпусткою. Таку норму містить *ст. 11 Закону України «Про відпустки» від 15.11.96 № 504/96-ВР*.

А якщо хвороба припала на інші види відпусток, чи діємо так само? Наведемо довідкову таблицю щодо долі відпусток різних видів, якщо вони збіглися із хворобою працівника (див. таблицю).

Збіг відпустки з хворобою працівника

Вид відпустки	Загальні правила при збігу відпустки із лікарняним
Відпустка переноситься або продовжується	
Щорічні відпустки (основна і додаткові): — основна відпустка; — додаткова відпустка за роботу із шкідливими і важкими умовами праці; — додаткова відпустка за особливий характер праці, у тому числі за умови праці та ненормований робочий день. Інші додаткові відпустки, передбачені законодавством: (щорічна додаткова відпустка за стаж державної служби, за стаж служби в ОМС) (ср. 025135600)	Відпустка переноситься на інший період або продовжується (<i>ч. 2 ст. 80 КЗпП, ч. 2 ст. 11 Закону про відпустки</i>). Лікарняний оплачується за загальними правилами) Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.99 № 1105-XIV .
Додаткові відпустки працівникам, які мають двох і більше дітей до 15 років або повнолітню дитину — особу з інвалідністю з дитинства підгрупи А І групи	Соцвідпустки на дітей переносяться на інший період або продовжуються у порядку, визначеному ст. 11 Закону про відпустки , тобто за правилами, установленими для щорічної відпустки (<i>ч. 7 ст. 20 Закону про відпустки</i>). Лікарняний оплачується за загальними правилами

Вид відпустки	Загальні правила при збігу відпустки із лікарняним
Відпустка не переноситься, не продовжується	
Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням	При збігу цих відпусток з лікарняним працівника пріоритетною подією є відпустка. Дні такого збігу у навчальній або творчій відпустці оплачуються відповідно відпускними. Дні накладки відпустки без збереження зарплати і лікарняного залишаються неоплаченою відпусткою. Лікарняні, які почалися під час таких відпусток і збігаються з днями цих відпусток, не оплачують (<u>п. 6 ч. 1 ст. 16 Закону про соцстрахування</u>). Якщо працівник продовжує хворіти і після закінчення відпустки, то лікарняні йому оплачують з дня, що настає за днем закінчення відпустки. При цьому відлік перших 5 днів непрацездатності (за рахунок роботодавця) починають з першого дня хвороби працівника. Зауважте, при визначенні розрахункового періоду для обчислення середньої зарплати орієнтуємося на перший день хвороби працівника, зазначений у лікарняному
Творчі відпустки	
Відпустки без збереження зарплати	
Відпустка по догляду за дитиною до 3 (6, 14, 16, 18) років	Доглядова відпустка не переривається, не продовжується і не переноситься на інший період. При збігу з відпусткою для догляду до 3 (6, 14, 16, 18) років лікарняного, якщо при цьому працівник (працівниця) не працює, не оплачуються періоди тимчасової непрацездатності. Оскільки лікарняні мають компенсувати (повністю або частково) працівникові втрату заробітної плати при настанні страхового випадку. Отже, немає

Вид відпустки	Загальні правила при збігу відпустки із лікарняним
	зарплати — немає втрати заробітку. Відповідно немає що компенсувати
«Чорнобильські», «бойові» відпустки	Відпустка не продовжується і не переноситься. Період хвороби, що збігся з такими відпустками, оплаті не підлягає. Якщо працівник продовжує хворіти і після закінчення відпустки, то час хвороби оплачують починаючи з дня, що настає за днем закінчення цієї відпустки

Доглядовий лікарняний

Якщо працівнику надано лікарняний по догляду за хворою дитиною, то наведені у таблиці правила при збігу такого лікарняного із щорічними відпустками та додатковою соціальною на дітей не працюють. Відпустка не продовжується і не переноситься на інший період, а дні збігу такого лікарняного з днями відпустки не підлягають оплаті.

Продовження/перенесення відпустки у зв'язку з хворобою

Як правило, питання про перенесення/продовження відпустки через непередбачені обставини вирішується за погодженням між працівником і роботодавцем.

І в разі продовження, і в разі перенесення відпустки на інший період алгоритм і порядок дій майже однаковий. Тобто:

— хвороба підтверджена (працівник надав належно оформлений **листок непрацездатності** або роботодавець побачив готовий до сплати **е-лікарняний**);

— новий строк відпустки, на яку припала хвороба, узгоджується між працівником і роботодавцем. Працівник пише відповідну **заяву** на продовження/перенесення такої відпустки;

— роботодавець видає відповідний **наказ** на підставі заяви працівника і наявного лікарняного.

Саме такої думки дотримується Мінсоцполітики (*лист від 25.07.2019 № 1115/0/206-19*) та [Держпраці](#).

Зауважте, невикористану частину щорічної відпустки має бути надано працівнику, як правило, до кінця робочого року, але не пізніше 12 місяців після закінчення робочого року, за який надається відпустка (*[ч. 2 ст. 12 Закону про відпустки](#)*).

Чи можна продовжити відпустку без заяви?

На практиці іноді виникає таке запитання. Чи потрібно в разі продовження відпустки (з наступного дня після закінчення лікарняного) працівнику писати заяву?

Ні *КЗпП*, ні *Закон про відпустки* не містять вимоги щодо написання заяви про продовження відпустки. Про необхідність отримати на це згоду роботодавця там теж нічого не сказано. І це логічно, адже період надання відпустки сторонами уже було узгоджено. Неможливість її використання саме у зазначені в наказі строки спричинена обставинами, які не залежать від волі жодної зі сторін.

Про позицію Верховного Суду щодо необов'язковості подання заяви в разі продовження відпустки через хворобу автоматично див. постанову від 13.10.2020 у справі № 712/9213/18 // «Оплата праці», 2021, № 1.

Отже, якщо працівник хоче продовжити відпустку, перервану хворобою, надав належно оформлений листок непрацездатності або у роботодавця «світиться» готовий до сплати е-лікарняний, який підтверджує хворобу, то усна домовленість на таке продовження (без заяви) цілком правомірна. Проте якщо ви хочете перестрахуватися і не сперечатися з Держпраці, в разі виникнення питань щодо цього краще отримати від працівника заяву на продовження відпустки.

Далі, на підставі листка непрацездатності (е-лікарняного) і наказу роботодавця бухгалтерія перераховує відпускні (у разі необхідності).

Перерахунок відпускних при продовженні/перенесенні відпустки

Тут може виникнути дві ситуації, рішення в кожній з яких залежить від дня початку відпустки, на який припала хвороба, і дня початку продовженої/перенесеної відпустки.

Дні початку відпусток припадають на один місяць

Отже, якщо день початку відпустки, на яку припала хвороба, та день початку продовженої/перенесеної відпустки припадають на один місяць, то відпускні, виплачені до початку відпустки, на яку припала хвороба, **не перераховують**. Адже розрахунковий період не зміниться. Працівнику нараховують суму лікарняних за період тимчасової непрацездатності.

Дні початку відпусток припадають на різні місяці.

В такому разі потрібно:

- сторнувати суму відпускних, що припадають на дні перебування працівника на лікарняному (у місяці, в якому працівник надасть лікарняний лист або е-лікарняний набуде статусу «Готовий до сплати»);
- нарахувати суму лікарняних;
- після видання наказу про надання невикористаної частини відпустки відпускні, за календарні дні продовженої відпустки, розраховують заново виходячи з нового розрахункового періоду, який передує місяцю надання продовженої/перенесеної відпустки. При цьому не забудьте: при обчисленні

середньої заробітної плати для оплати часу продовженої відпустки включити до заробітку і нараховані лікарняні, які потраплять до розрахункового періоду.

Висновки:

- Щорічні відпустки та додаткова відпустка на дітей мають бути продовжені або перенесені на інший період, якщо у такій відпустці хворіє працівник.
- Щоб перенести відпустку на інший період, керівник видає відповідний наказ на підставі листка тимчасової непрацездатності (е-лікарняного) працівника та його заяви.
- Перерахунок відпускних проводиться в разі, якщо день початку відпустки, на яку припала хвороба, та день початку продовженої/перенесеної відпустки припадають на різні місяці.

Як отримати виплати, пов'язані із нещасним випадком на виробництві

Якщо потребу в догляді було визначено до 1 січня 2023 року, то виплата щомісячної грошової компенсації за надання соціальної послуги догляду вдома здійснюється за період з 1 січня 2023 року до місяця набрання чинності постанови Кабінету Міністрів України від 14.07.2023 №775 “Деякі питання реалізації прав потерпілих внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання на отримання соціальних послуг”, **тобто з січня по липень включно.**

Якщо із заявою ви звернулися у серпні, то щомісячну грошову компенсацію, відповідно до пункту 7 постанови №775, буде нараховано та виплачено **з серпня** (з місяця подання заяви).

Таким чином, кошти вам буде надано **за весь час**, протягом якого ви в 2023 році мали право на страхову виплату: з січня по липень – без звернення, далі – з місяця подання заяви.

Довідково

*Станом на 23.08.2023 відшкодування за надання соціальної послуги догляду вдома за період з січня по липень включно виплачено **1027 особам** на суму **24,9 млн грн.***

*Підготувала завідувач відділу соціально-економічного захисту працівників
Валентина ПОДГОРЕЦЬ, 0676544235*